

STANDPUNT KINDERRECHTENCOALITIE OVER UITHUISPLAATSING VAN KINDEREN & PLEEGZORG

(UPDATE DECEMBER 2013)

De Kinderrechtencoalitie is absoluut tegen een plaatsing van een kind als eerste keuze in het geval van een problematische opvoedingssituatie. We geven de voorkeur aan eerst en vooral een intensieve steun binnen het gezin, zodat het recht op een gezinsleven gegarandeerd wordt. Vaak liggen immers armoede, slechte leefomstandigheden, ziekte, alcohol- of drugsgebruik, ... aan de basis van meer zichtbare problemen of feiten. We willen erop wijzen dat een **plaatsing** van kinderen zelden of nooit een antwoord biedt op de achterliggende problemen, terwijl het net die problemen zijn die moeten worden bestreden.

(Kans)armoede blijft een van de belangrijkste oorzaken voor de plaatsing van kinderen. Kinderen in deze context verdienen daarom bijzondere aandacht en een offensieve benadering. Toch is het hierbij belangrijk om te waken over het feit dat plaatsingen geen antwoord mogen zijn op de armoedeproblematiek. Het moet steeds gaan over individuele oplossingen voor individuele problematische opvoedingssituaties.

De samenleving in haar geheel moet gericht zijn op gezonde en liefdevolle gezinsrelaties. We gaan ervan uit dat uithuisplaatsing in vele gevallen te vermijden valt indien er meer geïnvesteerd zou worden in het voorzien van ouders in de nodige ondersteuning bij het uitoefenen van hun verantwoordelijkheden als eerste opvoeder. Het Comité voor de Rechten van het Kind wijst bovendien bij het nemen van stappen ter preventie van uithuisplaatsing op bv. *family group conferencing*, in Vlaanderen en Nederland gekend als Eigen-Kracht Conferenties. Verder heeft de overheid ook een belangrijke rol te spelen door aan iedereen een adequaat inkomen, een goede huisvesting, betaalbare gezondheidszorg, kwaliteitsvol onderwijs, ... te bieden.

Ook al is de kwaliteit van de residentiële zorg zeer hoog, werken de voorzieningen volgens een welomschreven pedagogische visie, met kleine leefgroepen en worden de ouders op een actieve manier betrokken, toch stellen onderzoekers dat: “[...] *institutional care, even apparently ‘good’ institutional care, can have a detrimental effect on children’s ability to form relationships later in life.*”¹

Onder de invloed van de hechtingstheorie (Bowlby) is in sommige delen van Europa (ook in ons land) de trend van desinstitutionalisering van residentiële opvang ingezet, hetgeen zorgt voor een daling van institutionele zorg voor kinderen. Zo wordt er meer geïnvesteerd in thuiszorg en thuisbegeleidingsdiensten en staan positief ouderschap en opvoedingsondersteuning in de schijnwerpers.

We pleiten hierbij niet per se voor een beleid dat exclusief gericht is op uitbreiding van het aanbod, maar willen vooral de aandacht vestigen op het aanpakken van het centrale probleem, namelijk het vermijden van de zinloze ingang in het zorgsysteem, zeker wanneer armoede en marginalisering aan de basis liggen. De vraag die we moeten stellen is of er voldoende en adequate hulp is en welke inspanningen worden geleverd om de omschakeling te maken van een historisch gegroeide institutionele hulp naar vormen van hulp die aangrijpen bij de noden en behoeften van gezinnen.

¹ Johnson R., Browne K., Hamilton-Giachritsis C, Young children in institutional care at risk of harm, *Trauma, Violence & Abuse*, Vol. 7, No. 1, Januari 2006, pp. 34-60

Op 20 juni 2012 keurde het Vlaams Parlement het [Decreet Pleegzorg](#) goed. Op 1 januari 2014 treedt het decreet pleegzorg in werking.

Ondanks de positieve aandacht voor thuisbegeleiding en opvoedingsondersteuning, is het soms onvermijdelijk en noodzakelijk dat een kind in zijn of haar beste belang tijdelijk of voor langere periode uit huis wordt geplaatst.

In de Preambule van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) staat dat (...) 'het kind, voor de volledige en harmonische ontwikkeling van zijn of haar persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip.' We moeten erop wijzen dat dit 'statement' geen equivalent is voor een absoluut 'recht van het kind op een gezin', maar we mogen dit wel beschouwen als een erg nastrevenswaardige doelstelling.

Hieruit vloeit voort dat alternatieve vormen van zorg gebaseerd op een gezinsomgeving in principe de voorkeur genieten in het geval een uithuisplaatsing aangewezen is in het belang van het kind. Dit wordt bevestigd in de VN-richtlijnen betreffende de alternatieve zorg van kinderen.²

Pleegzorg wordt vanuit verschillende hoeken naar voor geschoven als het alternatief op residentiële zorg. Ook al zijn er gespecialiseerde en kwaliteitsvolle voorzieningen, voor jonge kinderen is het belangrijk om 'vaste' volwassen figuren rond zich te hebben die de opvoedende en zorgende rol op zich kunnen nemen. Het kind wordt voorzien van een gezinsomgeving, dankzij de flexibiliteit van pleeggezinnen kan worden beantwoord aan verschillende behoeften en noden van de kinderen, en pleegzorg is rendabeler in termen van financiële kosten.

De Kinderrechtencoalitie wil daarom dat pleegzorg de norm wordt voor kinderen van 0-6 jaar die buiten hun gezin opgevangen worden³. Dit impliceert wel dat er steeds voldoende pleegzorg moet beschikbaar zijn, indien men lange wachttijden wil vermijden. Op dit moment kampen de pleegzorgdiensten immers met een tekort aan pleeggezinnen. Ook moeten pleegouders voldoende ondersteuning krijgen, momenteel is er onvoldoende personeel op de pleegzorgdiensten beschikbaar om hieraan te voldoen. Tevens moet hun juridisch statuut herbekeken worden, zo moeten pleegouders vandaag de dag niet gehoord worden bij beslissingen over hun pleegkind, kunnen ze geen ouderschapsverlof nemen voor een pleegkind en mogen ze geen toestemming geven als het kind dringende medische zorgen nodig heeft.

Hierbij moet ook steeds in het achterhoofd gehouden worden dat pleegzorg niet identiek is aan adoptie en dat een terugkeer naar het gezin indien mogelijk en wenselijk voor het kind, steeds het gehanteerde perspectief moet zijn.

Allesomvattend, is het belangrijk om in het hele proces van begeleiding (in het gezin, in het pleeggezin, tijdens de plaatsing, als het kind terug naar huis gaat,...) het kind aan het woord te laten en zijn mening en wensen een plaats te geven en te respecteren.

---

² Verenigde Naties (24 februari 2010), Guidelines for the Alternative Care of Children, resolution adopted by the General Assembly, A/RES/64/142*

³ Dit wordt ook gevraagd in een resolutie van het Vlaams Parlement betreffende de visie op en toekomstperspectieven voor het welzijn van kinderen en jongeren (Stuk 2247 (2008-2009) – Nr. 1)